

Handläggare
Katarina Waller
Telefon: 08-508 24 457

Till
Skärholmens stadsdelsnämnd

Utvärdering av vikariepool

Förvaltningens förslag till beslut

- 1 Skärholmens stadsdelsnämnd godkänner rapporten
- 2 Skärholmens stadsdelsnämnd avvaktar utredning och utfall från den pilotverksamhet som kommer genomföras i Norrmalms och Östermalms stadsdelsförvaltningar innan vidare planering sker

Susanne Leinsköld
Stadsdelsdirektör

Britt Karlsson
Avdelningschef

Sammanfattning

Utifrån ett stegrande sjukskrivningstal inom förskolan fick förvaltningen under hösten 2016 i uppdrag av stadsdelsnämnden att prova på att ha fasta vikarier ute i verksamheterna.

Stadsdelen har, som övriga kontaktade kommuner, provat ett traditionellt sätt att arbeta med en vikariepool och fasta vikarier. De sammanvägda erfarenheterna är samstämmiga i att utfallet inte visar på någon tydlig likvärdighet eller ökad kvalitet.

Förvaltningen föreslår att Skärholmens stadsdelsnämnd avvaktar resultatet av Norrmalms och Östermalms pilotverksamhet för att därefter besluta om hur stadsdelens vikarieförsörjning ska se ut.

Bakgrund

Utifrån ett stegrande sjukskrivningstal inom förskolan fick förvaltningen under hösten 2016 i uppdrag av stadsdelsnämnden att prova på att ha fasta vikarier ute i verksamheterna. Syftet med uppdraget var att se om fasta vikarier kunde ge en ökad stabilitet, en bättre arbetsmiljö med minskad sjukfrånvaro och en ökad nöjdhet bland vårdnadshavare. Två förskoleenheter, totalt 11 förskolor deltog. Varje enhet organiserade en vikariepool och totalt handlade det om en fast vikarie per förskola.

Ärendet

Genomförande

Rekrytering genomfördes och varje enhet anställde motsvarande en person per förskola, totalt 11 personer. Vid behov av vikarie kontaktade medarbetarna, på samma sätt som tidigare, administratören. I första hand användes då de fasta vikarierna vilket innebar att det i vissa fall räckte med dessa. De fasta vikarierna var så långt det var möjligt på samma förskola varje gång och var därmed ett känt ansikte för både barn, vårdnadshavare och pedagoger.

Utvärdering från enheterna

Erfarenheterna som enheterna tog med sig efter att ha provat fasta vikarier under fyra månader skilde sig åt:

Enhet 1

Både vårdnadshavare och medarbetare var nöjda med vikarieupplägget, en fast vikarie per förskola. Framförallt vårdnadshavarna eftersom de hade synpunkter som framkom på brukarenkäten och på föräldramötet, att det tidigare varit flera okända vikarier. De blev nöjda med att ledningen lyssnat på deras synpunkter och löst det med viss fast personal. När samtliga ordinarie medarbetare fanns på plats bidrog den fasta vikarien till en utökning av personaltätheten. I dessa fall minskade upplevelsen av stress hos medarbetarna samt att det möjliggjorde mer tid för reflektion, ökad tid för arbete med barn i behov av särskilt stöd och möjlighet med språkutvecklande arbete i mindre grupper.

Enhet 2

Inga reaktioner från vårdnadshavarna, däremot var medarbetarna positiva till försöket. De personer som ingick i vikariepoolen ”sögs upp” av verksamheterna i form av längre vikariat eller lediga

tjänster. Syftet med vikariepoolen var att ha kända personer som återkom till förskolorna för en ökad stabilitet för både barn, vårdnadshavare och medarbetare. Kontinuiteten uteblev på grund av återkommande nyrekryteringar.

Kunskapsinhämtning

Förvaltningen har inhämtat kunskap från en stadsdel i Stockholms stad och några kommuner.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning

Avdelningen Förskola är organiserad i tre förskoleområden där områdescheferna gör olika i frågan. En chef lyfter positiva erfarenheter då medarbetare som kanske inte kan arbeta heltid, har svårt med kvällsmöten eller som inte kan ta avdelningsansvar istället kan arbeta som fast vikarie. En annan tycker inte att lösningen med fasta vikarier fungerar på ett tillfredsställande sätt. Förskolorna har istället egna timvikarier i det området.

Botkyrka

Har inte fasta vikarier anställda i en central organisation. Det finns dock förskolechefer som har valt att ha en överkapacitet bland ordinarie medarbetare vilket innebär att förskolan har en person att tillgå när behov av vikarier uppstår.

Huddinge

Det finns politiska tankar om att skapa en central vikariepool. Intresset är dock svalt eftersom varje förskoleområde skaffar egna vikarier vid behov och det finns med andra ord inga fasta vikarier.

Förvaltningen har också varit i kontakt med Sundbyberg och Malmö stad. Utfallet därifrån sammanfaller med Norrmalm- och Östermalms utredning kring vikariepool.

Norrmalms- och Östermalms stadsdelsförvaltningar

I verksamhetsplanen för 2017 fick stadsdelarna ett gemensamt uppdrag att utreda hur en lösning för en gemensam vikarie- och resurspool för förskolorna i Östermalm och Norrmalm skulle kunna se ut. Uppdraget innehöll omvärldsbevakning samt nulägesanalys och har genomförts av konsultföretaget Governo som också har tagit fram en rapport.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts på avdelningen förskola och fritid.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningens bedömning är att det finns såväl positiva som negativa aspekter kring en organisation med en vikariepool och fasta vikarier. Det avgörande är i vilken form man har den. Förvaltningens egen erfarenhet baseras på de fyra månader som detta prövades hösten 2016. För att kunna göra en djupgående analys och utvärdering skulle en försöksverksamhet av det här slaget behöva pågå betydligt längre och föregås av ett grundligt förarbete och ett tydligt uppdrag.

Stadsdelen har, som övriga kontaktade kommuner och ytterligare en stadsdel, provat ett traditionellt sätt att arbeta med en vikariepool och fasta vikarier. De sammanvägda erfarenheterna är samstämmiga i att utfallet inte visar på någon tydlig likvärdighet eller ökad kvalitet.

Idag har varje förskoleenhet i stadsdelen en lista på personer som de ringer vid behov av vikarier vilket innebär att det många gånger är personer som återkommer och därmed är kända för både barn, vårdnadshavare och personal. Vid sjukdomstoppar kompletteras det med inhyrd personal från upphandlade bemanningsföretag. I vissa enheter är det administratören som ansvarar för vikarietillsättningen och i andra enheter finns en arbetsplatsledare som har det som en av sina arbetsuppgifter.

Om stadsdelen skulle ha en vikariepool eller ett bemanningsteam med motsvarande en heltid per förskola, 26 barnskötare, skulle kostnaden bli ca 10 miljoner plus tillfälliga vikarier vid sjukdomstoppar. 2016 var den totala kostnaden för vikarier ca 13 miljoner. Kostnaden för 2017 uppgick till ca 5 miljoner som ett resultat av en ökad medvetenhet kring behovet av vikarietillsättning samt ett ökat samarbete mellan avdelningar och förskolor.

Norrmalms och Östermalms stadsdelsförvaltningar har utifrån den utredning som genomförts av konsultföretaget Governo fått ytterligare ett uppdrag. Det är att utreda en modell för vikarie och resurspool/bemanningsenhet, i första skedet som en pilotverksamhet inom nämndernas förskoleverksamheter. Utredningen ska även omfatta hur en gemensam pilotverksamhet kan utformas.

Förvaltningen föreslår att Skärholmens stadsdelsnämnd avvaktar resultatet av Norrmalms och Östermalms pilotverksamhet för att därefter besluta om hur stadsdelens vikarieförsörjning ska se ut.

Fördelar med fasta vikarier

- Ökad trygghet för barn och vårdnadshavare som redan känner till den som arbetar som fast vikarie på förskolan.
- Färre antal nya kontakter
- Främjar en god arbetsmiljö för medarbetarna i att de vikarier som kommer till avdelningen känner till verksamheten samt att vetskapen om att det finns en fast vikarie kan öka känslan av trygghet
- Bättre anställningsvillkor för vikarierna

Nackdelar med fasta vikarier

- Ökad personalkostnad genom att varje förskola har en person extra oavsett vikariebehov. Det totala antalet barn och medarbetare på en förskola är avgörande faktorer för hur behovet av en vikarie de facto ser ut
- Erfarenheten visar att medarbetare som inte svarar upp mot förskolans uppdrag istället riskerar att användas som fast vikarie
- Den fasta vikarien tenderar att räknas in i grundbemanningen av medarbetare och vårdnadshavare och upplevs då inte som en förstärkning vid sjukfrånvaro
- Erfarenhet visar att de fasta vikarierna ofta används vid längre frånvaro vilket innebär att verksamheterna likväl saknar fasta vikarier vid korttidsfrånvaro

Länkar till hänvisade dokument:

<https://insynsverige.se/documentHandler.ashx?did=1913576>

<https://insynsverige.se/documentHandler.ashx?did=1917048>

<https://insynsverige.se/documentHandler.ashx?did=1913590>